

5. Чем вызван рекордный рост площадей под подсолнечник в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/v-ukraini-rekordno-zrosli-plosi-pid-sonasnikom>

6. Циліорик О. Оптимальна концентрація соняшнику в сівозмінах / Циліорик О., Десятник Л., Судак В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/agronomiia-siogodni/4953-optymalna-kontsentratsiia-soniashnyku-v-sivozminakh.html>.

7. Державна служба статистики України. Експрес-випуск №79/80/06.Звн-16 від 01.01.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: agroconf.org/sites/default/files/derzhstat.pdf

8. Капишук С. Конкуренція на сировину для олійно-жирового підкомплексу дедалі загострюватиметься / С. Капишук [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ukroilprom.org.ua/?q=node/170>

9. Ярош С. Експорт подсолнечного масла в 2016 году принес Украине более 3,7 млрд. долл. США / С. Ярош [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.proagro.com.ua/news/ukr/12755.html>

10. Рекордне виробництво та експорт олії соняшникової у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukroilprom.org.ua/?q=node/169>

11. Куць Т. В. Особливості формування цін на ринку олійних культур / Т. В. Куць // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 168, Ч. 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/2/zmist.html

Место и роль Украины в мировом производстве и торговле растительными маслами

Э.А.Щербак

Научно-исследовательский центр «Запорожжягропромпроизводительность»

Проведен анализ объемов мирового производства и экспорта растительных масел, исследовано место Украины на мировом рынке растительных масел.

Place and role of Ukraine in the world production and exports in vegetable oils

E.A.Scherbak

the Zaporozhia research center of the productivity

The analysis of the volume of world production and exports of vegetable oils, investigated the place of Ukraine in the world market of vegetable oils.

ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІДСУТНОСТІ РИНКУ ЗЕМЛІ

ПЕТРИКІН І.В.

*Директор Харківського науково-дослідного
центру продуктивності АПК*

*Розглянуто нагальну ситуацію з
використання земель сільськогосподарського
призначення в умовах відсутності
легального ринку землі.*

За останні десятиліття відбулися серйозні зміни в усіх складових Українського суспільства. Створено нову політичну систему, економіка країни в основному перейшла на ринкові основи, проведені аграрні та земельні перетворення. Однак економіка країни, а особливо її аграрний сектор, перебуває в глибокій і затяжній кризі. Це було визначено

порядком реформування. Висунута ідея про те, що ринок своєю невидимою рукою все налагодить, фактично привела до руйнування системи виробництва.

Реформування в більшості сфер економіки виявилось не підготованими. Показова щодо цього ситуація із проведенням земельної реформи. Багато років планової економіки сформували стійкий об'єкт керування, де його предметом керування були прогнозовані процеси і явища, що мали невисоку швидкість здійснення та зміни.

Твердість системи керування не вимагала глибокого вивчення їхнього змісту. Сила управлінських рішень, заснованих на витратній економіці, була такою великою, що насильно трансформувала цілком закономірні процеси у використанні землі. Однак це часто приводило до непомітного для органів керування нагромадженню маси непізнаних явищ, які надалі формували значні негативні наслідки, що вимагали нових управлінських рішень по їхньому усуненню.

Некваліфікований хід планових земельних перетворень сформував відповідний зміст і порядок землевпорядження. Спеціальної підготовки до здійснення земельної реформи не проводилося. Період реформування мабуть був занадто коротким. За цей період землевпорядження не змогло забезпечити якісного рішення поставлених проблем у сфері землекористування.

Це було пов'язане з відсутністю теоретичного й методичного забезпечення та слабким матеріальним забезпеченням землевпорядних інституцій, що зокрема привело до приватизації не придатних для сільськогосподарського використання земель, неточному встановленню границь земельної власності, наявності значного числа недоліків землекористуванні та їхньої нестійкості.

У результаті реформування земельні відносини серйозно ускладнилися: виникли нові явища й процеси у використанні землі, а також різновид старих. У природній складовій земельних ресурсів відзначається різке посилення негативних явищ і процесів унаслідок загального збільшення за останні десятиліття антропогенного впливу та відсутності стримуючих заходів.

Відзначається дроблення раніше єдиних природних процесів, поява безлічі різновидів, пов'язаних з характером впливу використання землі; посилення їхньої інтенсивності та швидкості. Внаслідок переривання, і так явно недостатнього, систематичного вивчення земель (моніторинг існує швидше на папері), всі частіше проявляються природні процеси, що приводять до катастрофічних наслідків (ерозія, забруднення, виснаження ґрунтів).

Не менш складна ситуація в економічній складовій системи земельних ресурсів. Велике сільськогосподарське землекористування значною мірою зруйновано. Виникла суміш різноманітних за розмірами господарюючих суб'єктів, для яких головною метою стала максимізація виробництва не продукції, а прибутку.

Це приводить до протилежних явищ у системі землекористування: незасівання частини площі ріллі, невикористання значної частини кормових угідь в одних і надмірно інтенсивне (навіть хижацьке) використання ріллі в інших. З'явилися суб'єкти земельних відносин зі складними, найчастіше протилежними економічними інтересами, що приводить до загальної нестабільності.

Але найбільшій трансформації зазнала правова складова об'єкта керування. Досить одноманітний дореформений земельно-правовий простір серйозно ускладнився. У ньому виникли й продовжують з'являтися нові форми прав власності, користування, види обмежень та обтяженні прав на землю. Організаційно дотепер система землекористування в основному не оформлена: відсутні встановлені на місцевості границі в більшості сільськогосподарських землекористувань.

Реального розподілу земель, що перебувають у веденні сільських адміністрацій, від земель сільськогосподарських організацій не відбулося. Для наведення порядку в системі землекористування необхідне посилення державного керування цими процесами, але не з позицій твердого адміністрування, а зваженої участі держави в дозволі виниклих проблем,

допомоги конкретним землекористувачам. Це викликає потребу в удосконалюванні всієї системи керування земельними ресурсами, особливо в частині її найбільш діючого механізму – землевпорядження. Методологія керування земельними ресурсами сільськогосподарського виробництва, як і його головного механізму – землевпорядження, опирається на роль, значення землі в сучасному суспільстві та загальній теорії керування. Комплексне дослідження ролі землі стосовно до її справжньої значимості в житті суспільства є найбільш актуальною науковою проблемою в сучасних умовах.

Раніше земля розумілася й вивчалася головним чином як природний комплекс і засіб виробництва, реально вона завжди існувала і як природний ресурс, засіб рекреації. Крім того, внаслідок проведених ринкових перетворень земля стала об'єктом приватної власності, майном, товаром. Це значно ускладнює об'єкт керування та вносить серйозні зміни в систему керування не тільки сільськогосподарським виробництвом, а й земельними ресурсами: виникає нагальна потреба вироблення нових цілей, завдань, механізмів реалізації. Потрібне значне вдосконалювання теорії землевпорядження як основного механізму керування сільськогосподарським землекористуванням і почасти самим виробництвом.

Список літератури

1. *Бриндзя М.Б.* Окремі аспекти еколого-економічного обґрунтування використання деградованих та забруднених земель / *М.Б. Бриндзя* // Землевпорядна освіта, наука та виробництво: сьогодні та перспективи очима молодих вчених: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К., 2003. – С.168.

2. *Веденичев П.Ф.* Земельные ресурсы Украинской ССР и их хозяйственное использование / *Веденичев П.Ф.* – К. : Наук. думка, 1972. – С.175.

3. *Веденичев П.Ф.* Экономические проблемы использования земельных и водных ресурсов в сельском хозяйстве / *Веденичев П.Ф.* – К. : Наук. думка, 1978. – 187 с.

4. *Вервейко А.П.* Противоэрозионная организация территории в условиях пропашной системы земледелия (на примере Харьковской и Сумской областей): автореф. дис... канд. екон. наук. / *Вервейко А.П.* – Х., 1963. – 277 с.

5. *Вірченко В.В.* Екологічні аспекти проектів землеустрою / *В.В. Вірченко* // Ґрунти України: екологія, еволюція, систематика, окультурення, оцінка, моніторинг, географія, використання : конф.: тези доп. – Х., 1996. – С.159.

6. *Вірченко В.В.* Деякі аспекти аналізу оцінки екологічного стану сільськогосподарських земель / *В.В. Вірченко* // Сталість, екологізація і ефективність сільськогосподарського виробництва в умовах аграрної реформи: Вісник ХНАУ. – 2002. – №8. – С.172-174.

Использование земель сельскохозяйственного назначения в условиях отсутствия рынка земли

И.В. Петрыкин

директор Харьковского научно-исследовательского центра производительности АПК

Рассмотрена существующая ситуация с использованием земель сельскохозяйственного назначения в условиях отсутствия легального рынка земли.

Use of agricultural land in the absence of a land market

I.V. Petrykin

Director of the Kharkiv Research Center for Agroindustrial Complex Productivity

The current situation with the use of agricultural land in the absence of a legal land market.